

**Uvodni nagovor predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča na posvetu
z naslovom »Kaj mora Slovenija storiti za izhod iz krize in kako zagotoviti
družbeno in gospodarsko rast?«**

(Državni svet, 18. 10. 2012)

Spoštovane udeleženke in udeleženci današnjega posveta, dr. Matija Kovačič iz Gibanja za družbeno prenovo Sinteza, cenjeni referenti dr. Peter Kraljič, dr. Rudi Rizman in dr. Marko Pavliha, gospe in gospodje, dovolite mi, da vas pozdravim v prostorih Državnega sveta, drugega doma slovenskega parlamenta.

Posveti, kot je današnji, že v izhodišču sledijo ideji, da je civilna družba v vsej svoji raznolikosti temeljni generator mnenj, pobud, vprašanj in predlogov, ki jih politika mora upoštevati, če želi biti odprta, kakovostna, razvojna in demokratična. V tem smislu odgovorov na ekonomsko in finančno krizo ne moremo iskati po bližnjicah in na način zmanjševanja demokratičnih standardov, krepitve "železne" roke ipd. V juniju smo v sodelovanju s Sintezo organizirali posvet z naslovom Slabo upravljanje je vzrok za globino krize. Naslov je bil tako provokativen, po mojem mnenju se je dotaknil bistva problema, da bi pričakovali kakšno nasprotovanje. Nič posebnega nismo slišali. Verjetno v veliki meri zato, ker se odločevalcem ne zdi vredno poslušati strokovno elaboriranih stališč drugače mislečih. Še manj pa taka stališča upoštevati. A je dovolj če si zastavimo primerjavo med dosežki Slovenije v 20 letih po osvoboditvi leta 1945 in dosežki Slovenije v 20 letih po osamosvojitvi. Kdaj je nastajal nacionalni bančni sistem, uveljavljanje Slovenije kot pomorske nacije s svojo luko in floto, kdaj elektro, elektronska in strojna industrija, farmacija, kemija, lesno-predelovalna industrija, avtomobilska industrija, svetovno uveljavljene blagovne znamke? In v katerem obdobju se prej navedeno zgolj razgrajuje? Res je temeljni problem **upravljanje**, in tudi predloga Holdinga in Slabe banke ne razrešujeta temeljnega upravljskega problema Slovenije – **podrejenost upravljanja politično strankarskim prioritetam in zapostavljenost strokovnosti**. Na to Državni svet odločno opozarja že vrsto let.

Politika v roki res nima čudežne paličice, s katero bi na enostaven način razrešila nakopičene probleme. To velja tako za svetovno, evropsko kot za slovensko politiko. A je vloga politike pri družbenem in gospodarskem razvoju vsake države vendarle odločilnega pomena. Predvsem mora biti sposobna prepoznati gibanja, ki vodijo državo bodisi v gospodarsko rast bodisi v nazadovanje in zato zakone, ki jih sprejema, ciljno usmerjati. Politika je odgovorna za smer družbenega in gospodarskega razvoja, ta razvoj pa ima vselej dolgoročne posledice. Politiko je zato mogoče primerjati s čezoceanško, ki vozi po začrtani smeri in je ni mogoče hitro preusmeriti. Zato je pomembno razlikovati med sredstvi in cilji politike.

A bojim se, da imamo velike, celo paradigmatične probleme v razumevanju delovanja politike in da se je tudi strankarsko koncipirani sistem parlamentarne demokracije znašel v hudi krizi. Kratkoročnost, hitre odločitve, nepremišljenost in

prezagljenost, zastavljanje ciljev le od volitev do volitev, velika mera nekompetentnosti vodilnih kadrov, ki jih politika nastavlja, ob tem pa še povezanost strankarskih vrhov z močnimi interesnimi skupinami, ignoriranje javnosti in nespoštovanje socialnega dialoga, ... vse to je v letih učenja parlamentarne demokracije močno spodkopalo ugled politike v očeh slovenskega državljana. A še huje je, da je v vseh teh letih umanjala jasna razvojna strategija, ki bi v sedanjem času lahko v marsičem omilila posledice svetovne in gospodarske krize. Tako pa so v ozračju vsesplošne razvojne razpuščenosti v Sloveniji v preteklih dveh desetletjih - ob podpori pravno-veljavnega institucionalnega okolja, vplivne elite, v obliki različnih odvetniško-finančno-političnih navez - uspele čezmerno oškodovati državljanse Slovenije. Plenilstvo je predstavljalo najmočnejšo "coklo" razvojnega preboja države, saj se je interes elit, ki bi morale razmišljati razvojno, osredotočal na povsem nerazvojna vprašanja lastnega bogatenja. Privilegirani posli z javnim sektorjem, denacionalizacija, stanovanjski zakon, orožarski posli, investicije v zdravstvu, predraga izgradnja cestne infrastrukture, plenilske privatizacije itd. Vse to je stalo davkoplačevalce več milijard evrov in - kar je lahko še usodnejše - razkrojilo temeljne družbene postulate dela, uspeha, družbene pravičnosti, odgovornosti, solidarnosti ...

Po dvajsetih letih samostojnosti je, tudi zaradi krize in vsesplošnega družbenega nazadovanja, nastopil trenutek, ko se mora slovenska politika končno vprašati "kje smo, kam hočemo iti in kako bomo to storili?" Opredelitev za nazaj, npr. v "normalno stanje leta 2007", bi pomenila opredelitev za hipertrofiran finančni sektor, napihovanje nepremičninskega balona, vlaganje realnih vrednosti v virtualne finančne instrumente in vrednosti, povečevanje količinske rasti narodnega gospodarstva, v krepitev moči mafijsko strukturiranih in delujočih »elitnih« omrežij, ki so jim uspeli marsikateri poskusi "ugrabitve države" v korist peščice in na škodo velike večine državljanov. Pot nazaj torej ni rešitev.

V Državnem svetu smo spomladi predstavili razvojni dokument - Resolucijo za izhod Slovenije iz družbene krize. V njej smo navedli konkretne ocene **vzrokov** krizne situacije v Sloveniji, **strateške cilje** in načrtali **načine** za izhod iz krize, ki po našem mnenju še zdaleč ni samo gospodarska. Izhajali smo iz predpostavke, da je za vsako reformo ključen **motiviran državljan** ter njegova **ustvarjalnost**, da pa to lahko dosežemo le s korenitimi spremembami, ki bodo vzpostavile v politiki višjo stopnjo zavezanosti javnem interesu, več državnštva, pri državljanih pa potrebno raven zaupanja v državo v najširšem pomenu, v vodilno politiko, gospodarstvo in institucije. Občutek **zaupanja** je potrebno utemeljiti na **občutku varnosti in solidarnosti** na eni strani, na drugi strani pa nadgraditi z **motiviranostjo za ustvarjalnost in dosežke**. Takega stanja duha danes ni, a ga moramo doseči, če želimo napredovati. Vsesplošni negativizem ubija motivacijo in ustvarjalnost! Potrebujemo razvojno strategijo, ki bo presejala strankarske okvire in ne bo omejena na volilni mandat. V veliko oporo za oblikovanje take strategije je lahko tudi omenjena Resolucija Državnega sveta...

Spoštovani,

poti iz krize morajo biti zasnovane na temelju soočanja z vzroki za krizo samo. Ukrepi slovenske vlade spominjajo na znano domislico o drvarju, ki se muči z žaganjem drv, pa ne pride nikamor, ker nima časa da bi nabrusil žago. Tudi orodja ki jih uporablja ali želi uporabiti naša vlada niso prava. Saj niso plače učiteljev povzročile ne svetovne, ne slovenske krize. Med temeljnimi vzroki globalne krize ne moremo spregledati vloge odtujenega in hipertrofiranega finančnega sektorja. Gre za defekt v temeljnem delitvenem algoritmu družbenega produkta. William Black, nekdanji regulator je leta 2009 zapisal, da je stanje 40 let nazaj bilo boljše, ker je tedaj finančni sektor prejemal 2% od celotnega profita, danes pa je ta številka 20 krat višja – 40%. V določeni meri je to pomembno tudi za Slovenijo, še bolj pa izsledki nekdanjega glavnega ekonomista svetovalnega podjetja McKinsey, Jamesa S. Henrija, ki je opozoril na prevladujoč vpliv denarja v davčnih oazah – po njegovih ocenah vsaj 22 tisoč milijard \$! Ta vpliv je odločujoč tako na gospodarskem kot na političnem področju. Po njegovi oceni je kar 52 mrd € denarja v davčnih oazah **slovenskega izvora**. Tudi če je te številka morda pretirana, če je prepolovimo, še vedno govorimo o ključnem kvantitativnem in kvalitativnem vzroku globine in težavnosti slovenske krize.

In za konec si zastavimo preprosto vprašanje: ali si lahko predstavljamo izhod iz krize, če bo manj zaposlenih delalo manj, z manj motiviranosti, z manj ustvarjalnosti, ali pa smo bližje rešitvi, če bo več ljudi delalo več, z višjo stopnjo motiviranosti in ustvarjalnosti?

Hvala.